

ἀκέντριστος ἐπίθ. Πελοπν. (Κόρινθ. Λακεδ.) κ. ἄ.

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀκέντριστος.

Ἐπὶ δένδρων, ὁ μὴ κεντρισθεὶς, ὁ μὴ ἐνοφθαλμισθεὶς ἐνθ' ἄν.: Ἀκέντριστη ἀγριελαιὰ Κόρινθ. Συνών. ἀκέντρωτος 2, ἀμπόλιστος.

ἀκεντροβόλιστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀκεδροβόλιστος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κεντροβολιστός < κεντροβολῶ.

Ὁ μήπω ἀκτινοβολήσας, ἐπὶ τῆς σελήνης, ὅταν ἀκόμη ἀπ' ἐσπέρας δὲν εἶναι ἐπαρκὲς σκότος, ὥστε αἱ ἀκτῖνες αὐτῆς νὰ εἶναι αἰσθηταί: Ἀκεδροβόλιστό 'ν' ἀκόμα τὸ φεγάρι.

ἀκέντρωτος ἐπίθ. σύνηθ. ἀκέδρωτος πολλαχ. ἀτσέντρωτος Εὐβ. (Κονίστρ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. κεντρωτός < κεντρώω.

1) Ὁ μὴ κεντρωθεὶς, ὁ μὴ διὰ κέντρου νυχθεὶς Εὐβ. (Κονίστρ.) 2) Ἐπὶ δένδρων, ὁ μὴ ἐνοφθαλμισθεὶς σύνηθ.: Ἀκέντρωτη ἀγριελαιὰ-μηλὰ-συκρά κττ. Συνών. ἀκέντριστος, ἀμπόλιστος. 3) Ἐπὶ ζώου, ὁ μὴ ἐμβολιασθεὶς δι' ὄρου Πελοπν.: Πρόβατο ἀκέντρωτο.

ἀκένωτος ἐπίθ. σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Τραπ.)

Τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀκένωτος.

Ὁ μήπω ἀντληθεὶς, ὁ μήπω μεταγγισθεὶς, ἐπὶ φαγητοῦ ἐνθ' ἄν.: Σούππα ἀκένωτη σύνηθ. Τὸ φαεῖν ἀκένωτον ἐν Τραπ. Χαλδ. Συνών. ἀσερβίριστος.

ἀκέραιος ἐπίθ. κοιν. ἀκέραιους βόρ. ἰδιώμ. ἀκ-κέραιος Σύμ. Τῆλ. ἀκ-κέραιους Λυκ. (Λιβύς.) ἀτσέραιος Ἄνδρ. Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ. κ. ἄ.) ἀκίραιος Σῦρ. ἀκίραιους Θράκ. (Ἀδριανούπ.)

Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀκέραιος.

1) Ὁ μὴ ὑποστὰς μείωσιν ἢ φθοράν, ὁλόκληρος, ἄθικτος, ἀνελλιπής, ἄρτιος κοιν. Ἀκ-κέραιο ψωμί ἔφασε Τῆλ. Θέλει 'ς τὸ φαεῖ του ἓνα ἀρνὶ ἀκέραιο Κεφαλλ. || Παροιμ. Καὶ τὸ σκύλλο χορτᾶτο καὶ τὴν πίττα ἀκέραια (ἐπὶ τῶν ζητούντων νὰ συμβιβάσουν τὰ ἀσυμβίβαστα) πολλαχ. Ἡδη παρ' ἀρχαίοις ἐπὶ τῆς γενικωτέρας σημασίας τοῦ ἀβλαβοῦς. Πβ. Ἡρόδ. 3,146 «ἀκέραιον τὴν πόλιν», Πλάτ. Πολ. 342b «αὕτη δὲ ἀβλαβὴς καὶ ἀκέραιος» καὶ Θουκ. 3,3 «ναυτικὸν ἔχουσιν καὶ δύνανται ἀκέραιον». β) Ἀκοπος, ἀτεμάχιστος σύνηθ.: Ἐβαλε τὴν κόττα νὰ βράζῃ ἀκέραια πολλαχ. Τὰ ξύλα νὰ μὴ τὰ κόψ'ς, μόν' νὰ τὰ βάν'ς ἀκέραια μέσ' 'ς τὸ μαγαζὶ Θράκ. Δὲ χωρεῖ ἀκέραιο καὶ θὰ τὸ βάλλω κομματιστὸ αὐτόθ. Ἀμα κάψ' γυαλί ἢ μ' λουνόπιτρα, βγάλλ' πιταλοῦδιν καὶ τοῦ πίτρου ἀκέραιον (ἅμα ἢ μυλόπετρα λειανθῇ, ἐκβάλλει χονδραλεσμένα τεμάχια τοῦ σίτου καὶ τὸ πίτυρον ἀκέραιον) Μακεδ. (Χαλκιδ.) γ) Ἐπὶ νεκροῦ, ἄλυτος πολλαχ.: Νὰ τὸν βροῦν ἀκέραιο! (κατὰ τὴν ἀνακομιδὴν τῶν ὀστέων του νὰ τὸν εὗρουν ἄλυτον ἔτι! Ἀρά) Ἡπ. Νὰ βγῇς ἀκέραιος! αὐτόθ. Συνών. ἄλειωτος. 2) Πλήρης, τέλειος, ἐντελής πολλαχ.: Χρειάζονται μὰ ὦρα ἀκέραια Θεσσ. Ἐίνετον ἀκ-κέραιος (ἐμεγάλωσεν ἀρκετὰ) Σύμ. Ἐν ἐντρέπεται ἀκ-κέραιος ἄντρας 'ὰ παιζῆς μὲ τὰ μωρά! Τῆλ. || Γνωμ. Λόγος π' ἀκούεται ἢ

μισὸς ἢ ἀκέραιος (φήμη τις, καὶ ἐὰν δὲν εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀληθής, ἀλλ' ὅμως μετέχει ἀληθείας τινός) πολλαχ. Συνών. σωστός. β) Ὁριμος γάμου Μακεδ. (Χαλκιδ.) 3) Ὑπερμεγέθης, ὑπερφυῆς Μακεδ. Σύμ.: Ἐμφαίνει ἀπὸ τὴν πόρταν ἓναν θειρὸν ἀκ-κέραιο μ' ἐννεὰ κεφαλὰς Σύμ. Μάρμαρο ἀκ-κέραιο αὐτόθ. || Ἄσμ.

Παντρεῦτ' ἢ ἀγάπη μου καὶ παίρνει τὸν οὐχτρό μου, βάνει τὰ στέφανα χρυσὰ καὶ ἀκέραις τοῖς λαμπάδιν

Μακεδ. 4) Ὁ εὐκατάστατος, ὁ ἔχων ἱκανὴν περιουσίαν, αὐτάρκης Πελοπν. (Καλάβρυτ.): Γνωμ. Κλαίει ὁ μισός, κλαίει καὶ ὁ ἀκέραιος καὶ 'κεῖνος ποῦ δὲν εἶχε ὁλότελα καθόταν καὶ τραγούδαγε.

ἀκέραστος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.) ἀτσέραστος Εὐβ. (Αὐλωνάρ. Κονίστρ.) Μεγίστ. κ. ἄ. ἀκέραιους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀκέραιους Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κεραστός < κερνώ. Πβ. τὸ μεσν. ἐπίθ. ἀκέραστος.

1) Καθόλου, ὁ μὴ φιλοδοξηθεὶς διὰ ποτοῦ τινος, οἶον οἶνου, ποτοῦ ἢ γλυκύσματος κττ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ.): Ὅλοι ἐκεράστηκαν κ' ἐγὼ ἔμεινα ἀκέραστος κοιν. Δὲν κάψ' νὰ φύβῃς ἀπ' τοῦ σπῆτι μ' ἀκέραιους Αἰτωλ. Ἐμ'νι ἀκέραιους οὐ ξένους αὐτόθ. Μὴν τ'ν ἀφίψ'ς ἀκέραιη τῇ γ'ναικούλλα αὐτόθ. 2) Ὁ μὴ τυχὼν φιλοδοξημάτων, δώρου, ἰδία ἐπὶ τῶν νεονύμφων πολλαχ.: Ἀφῆσε τὴ νύφη ἀκέραιη.

ἀκερδα ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀνάκερδα (Παναθήν. 21,73).

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. κέρδος.

Ἄνευ κέρδους, ἀνωφελῶς, ἀσκοπῶς: Μὴ μ' ἀλικοιτῆς ἀνάκερδα (ἀλικοιτῆς = καθυστερῆς).

ἀκέρδευτος ἐπίθ. Βιθυν. Ἡπ. κ. ἄ. ἀκέρδιφτους Στερελλ. (Αἰτωλ.) ἀκέρδετος Ἡπ. ἀνικέρδιτους Θεσσ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κερδευτός < κερδεύω. Ὁ τύπ. ἀκέρδετος διὰ τὸ κερδεμένος μετοχ. τοῦ ρ. κερδεύω.

1) Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ κερδηθῇ, ὁ προωρισμένος εἰς θάνατον ἐνθ' ἄν.: Πιδὶ ἀκέρδιφτον (περὶ ἀποθανόντος ὥσει ὑπ' ἀναγκαίας μοίρας) Αἰτωλ. β) Ἐν ἀραις ἐπὶ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον κάταρᾶται τις νὰ μὴ τὸν χαροῦν οἱ γονεῖς του, νὰ μὴ ζήσῃ Βιθυν. Ἡπ. Θεσσ.: Ἀγραφτος καὶ ἀκέρδευτος! Βιθυν. Ἡ ἀνιπρόκουπος κ' ἢ ἀνικέρδιτος! Θεσσ. Μωρ' ἀκέρδετο! Ἡπ. 2) Ὁ μὴ κερδίσας ἐν λαχείῳ ἢ ἄλλως, ὁ ἐπιλαχὼν, καθόλου ὁ μὴ κερδίζων Θεσσ. κ. ἄ.

Πβ. ἀκέρδιστος.

ἀκερδισία ἢ, Λεξ. Κομ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκέρδιστος.

Ἐλλειψις κέρδους, ζημία.

ἀκέρδιστα ἐπίρρ. ἀμάρτ. ἀκέρδητα Λεξ. Κομ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκέρδιστος.

Ἄνευ κέρδους, μὲ ζημίαν.

ἀκέρδιστος ἐπίθ. πολλαχ. ἀκέρδης Εὐβ. (Κονίστρ. κ. ἄ.) — Λεξ. Λάουνδ. ἀκέρδητο Καππ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. κερδιστός < κερδίζω, παρ' ὁ καὶ κερδάω.

1) Ὁ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκτηθῇ Καππ.: Ἄσμ.
 Ὁ κόσμος ἐνὶ ἀκέρδητῳ καὶ κἀνεὶς δὲν κερδᾷ τον.
 2) Ὁ μὴ κερδίσας καθόλου πολλαχ.
 Πβ. ἀκέρδευτος.
ἀκερδος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄτσερδος Ἀθῆν. (παλαιότ.)
 Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. κέρδος.
 Ὁ μὴ δυνάμενος ἢ ὁ μὴ ἄξιος νὰ ἔχῃ κέρδος, προκο-
 ν. Πβ. ἀχαῖρευτος.
ἀκέριστος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀκέρ'στους Ἱμβρ.
 Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *κεριστός < κε-
 ρίζω.
 Ἐπὶ τῶν κερασφόρων ζώων, ὁ μὴ προσδεδεμένος ἀπὸ
 τοῦ κέρατος μετ' ἄλλου, ὁ λελυμένος βαδίζων. Ἀντίθ.
 κερισμένος (ιδ. κερίζω).
ἀκερως ἐπίθ. ἀμάρτ. ἄτσερως Εὐβ. (Αὐλωνάρι.) κ.ἀ.
 Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἄκερως.
 Ὁ μὴ ἔχων κέρατα: Ἀτσερω βόιδι.
ἀκέρωτος ἐπίθ. κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Κοτύωρ.
 Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.)
 Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. κερωτός < κερώνω.
 Πβ. μεταγν. ἐπίθ. ἀκήρωτος.
 Ὁ μὴ διὰ κηροῦ ἀλειμμένος, ἀκήρωτος ἔνθ' ἄν.:
 Ράμμα ἀκέρωτο Ἡπ. Παννὶν ἀκέρωτον Κερασ. Τραπ. Χαλδ.
ἀκεφαλιά ἡ, Κρήτ. Πελοπν. (Κορινθ.) κ. ἀ. ἀτδε-
 φαλιά Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) ἀκιφαλιά Σάμ. ἀτσιφαλιά
 Λέσβ. ἀνακεφαλιά Ἡπ. Κρήτ. Κύπρ. ἀνατσιφαλιά Λέσβ.
 ἀνεκεφαλιά Κύπρ. ἀνικιφαλιά Σάμ.
 Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκέφαλος.
 1) Ἀνοησία, ἀπερισκεψία ἔνθ' ἄν.: Ἡ ἀκεφαλιά σου
 σοῦ τό 'καμε αὐτὸ Κρήτ. Τά 'παθε ἀπὸ τὴν ἀτδεφαλιά του
 Κλουτσινοχ. || Ἄσμ.
 Νὰ μάθουν πῶς τοοὶ παίρνουσι τοῦ βασιλεῖα τοοὶ χῶρες,
 γιὰτὶ πολλ' ἀνακεφαλιά τῶν ἔρχετ' ὄρες ὄρες
 Κρήτ. 2) Δυστροπία, ἀπείθεια, ἀνυποταξία ἔνθ' ἄν.
 Συνών. ἀκεφαλία, ἀκεφαλωσύνη, κακοκεφαλιά.
ἀκεφαλία ἡ, Πελοπν. (Βυτίν.)
 Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκέφαλος καὶ τῆς παραγωγικῆς
 καταλ. -λία.
 Ἀκεφαλιά, ὁ ιδ.
ἀκέφαλος ἐπίθ. Κρήτ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ.) Πόντ.
 (Κερασ. Σάντ. Τραπ. Χαλδ.) κ. ἀ. ἀκέφαλους Στερελλ.
 (Αἰτωλ.) ἀτδέφαλος Πελοπν. (Κλουτσινοχ.) ἀτδέφαλους
 Λέσβ. ἀνακέφαλος Κύπρ. ἀνεκέφαλος Κρήτ. ἀνικέ-
 φαλους Σάμ.
 Τὸ ἀρχ. ἐπίθ. ἀκέφαλος.
 1) Ὁ μὴ ἔχων ἢ ὁ μὴ ἀναγνωρίζων κεφαλὴν, ἥτοι
 προστάτην, καθηγεμόνα, σύμβουλον Κρήτ. Πελοπν. (Κλου-
 τσινοχ. Λακων. Λάστ.) Πόντ. (Κερασ. Σάντ.) Στερελλ.
 (Αἰτωλ.): Τὸν χουρὸ ἐμ'νιν ἀκέφαλον (χωρὶς σοβαροὺς
 ἀνθρώπους, οἱ ὅποιοι νὰ δύνανται νὰ διευθύνουν αὐτὸ)
 Αἰτωλ. Ἀνεκέφαλες δουλειές (ἐργασίαι διεξαγόμεναι ἄνευ
 διαταγῆς, ἄνευ καθηγεμόνου) Κρήτ. β) Ἀδέσποτος,

ἀνεπιτήρητος, ἀπειθάρχητος, ἄτακτος Κύπρ. Πόντ. (Κε-
 ρασ. Τραπ. Χαλδ.): Ἀκέφαλον παιδὶν Κερασ. Χαλδ. 2)
 Ἀφρων, ἀσύνετος Κρήτ. Λέσβ. Πελοπν. (Λακων. Λάστ.)
 Σάμ. κ. ἀ. Συνών. κακοκέφαλος.

ἀκεφαλωσύνη ἡ, Πόντ. (Κερασ.) ἀκεφαλωσύνᾱ
 Πόντ. (Κερασ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἀκέφαλος.

Ἀφροσύνη, ἀσυνεσία. Συνών. ιδ. ἐν λ. ἀκεφαλιά.

ἀκεφάλωτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀκιφάλωτος Πόντ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. κεφαλωτός < κε-
 φαλώω ἀμαρτ.

Ἀγαμος ἔτι, ἐπὶ κόρης

ἀκεφιά ἡ, πολλαχ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄκεφος.

Τὸ νὰ εἶναι τις ἄκεφος, ἀθυμία, δυσθυμία: Ἐχω
 ἀκεφιά.

ἄκεφος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ οὐσ. κέφι.

Ὁ μὴ ἔχων κέφι, ἀθυμος, δύσθυμος: Εἶμαι ἄκεφος.

ἀκήδευτος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀκήεντος Κάμπ. ἀκινού-
 δευτος Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Τὸ μεταγν. ἐπίθ. ἀκήδευτος.

1) Ὁ μὴ τυχὼν περιποιήσεως Νάξ. (Ἀπύρανθ.) 2)
 Ὁ μὴ ἀνεκτός, ἀφόρητος Κάμπ.

-ἀκι κατάλ. παραγωγικὴ -ἀκιν Ἱκαρ. -ἀκι κοιν.
 -ἀτθιν Κύπρ. -ἀτσι πολλαχ. -ἀι Χίος (Καρδάμ.)

Ἐκ τῆς μεταγν. καταλήξεως -ἀκιον, περὶ ἧς ιδ.
 ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 1,422 καὶ ἐν Ἐπιστ. Ἐπετ. Πανεπ. 12
 (1915/6) 31 κέξ. WPetersen Greek diminutives in
 -ιον 249 κέξ., KDieterich ἐν Balkan - Archiv 4 (1928)
 136 καὶ GRohlfs Etymolog. Wört. 9

Χρησιμεύει πρὸς σχηματισμὸν ὑποκοριστικῶν δηλούν-
 των 1) Τὴν ἔννοϊαν τοῦ μικροῦς εἴτε κυριολεκτικῶς εἴτε
 μεταφορικῶς (θωπευτικῶς ἢ σκωπτικῶς) κοιν. οἶον:
 ἀρνάκι, γατιάκι, παιδάκι, παππαδάκι, ποδαράκι, σκαμνάκι,
 χερτάκι, Ἀντωνάκι, Γιαννάκι, Ἐλενάκι, Κατινάκι, Μαρτάκι
 κττ. 2) Τὸν υἱὸν ὡς πατρωνυμικὸν πολλαχ. οἶον:
 Μπαλαφάκι, Παππαδάκι, Σαραβάκι, Φιλιππάκι κττ. (ὁ υἱὸς
 τοῦ Μπαλάφα, τοῦ Παππά, τοῦ Σαράβα, τοῦ Φιλίππου).
 Προστίθεται δὲ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ ὡς προσδιορισμός,
 οἶον: ὁ Γιάννης τὸ Μπαλαφάκι, ὁ Κωστής τὸ Παππαδάκι,
 ὁ Σπύρος τὸ Σαραβάκι κττ.

ἀκίλι τό, Θράκ. Πόντ. (Ῥοφ.) ἀκίλ' Θράκ. (Μάδυτ.)
 ἀχούλιν Πόντ. (Κερασ.) ἀχούλ' Πόντ. (Χαλδ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *akili*.

1) Νοῦς, νοημοσύνη ἔνθ' ἄν.: Τ' ἀκίλι μ' ἐχάθεν
 (ἐχάθη) Ῥοφ. Τ' ἀχούλ'ν ἀτ' κόφτ' (συνών. φρ. κόβει
 τὸ μυαλό του) Χαλδ. 2) Γνώμη, συμβουλὴ Θράκ.:
 Δῶκα σε καλὸ ἀκίλι.

ἀκιλλῆς ἐπίθ. Θράκ. (Μάδυτ.) ἀχουλλοῦς Πόντ.
 (Σάντ. Χαλδ. κ. ἀ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *akilli*.

